

REALITZACIÓ D'ACTUACIONS PER PROMOURE LA REPARACIÓ D'OBJECTES. EXEMPLE D'IMPLEMENTACIÓ

Col·lectiu Traperos de Emaús: Promoció de la reparació i reutilització d'objectes (Comunitat Foral de Navarra)

Descripció

La Comunitat Foral de Navarra és una comunitat autònoma amb una població de 664.117 habitants¹. El col·lectiu Traperos de Emaús, que actua dins la Comunitat Foral de Navarra, s'encarrega de la recollida, recuperació i venda en les seves botigues de segona mà d'objectes procedents de les recollides concertades i deixalleries. Aquesta recollida d'objectes s'efectua a través de les deixalleries, establiments, contenidors situats a la via pública i recollida domiciliària, essent aquesta última el canal principal de recollida.

Adicionalment, l'entitat també gestiona la recollida de les piles, paper i cartó i vidre a diferents establiments i punts de recollida mitjançant un conveni amb les 16 mancomunitats de Navarra, així com diferents SCRAPs².

Traperos de Emaús és un col·lectiu impulsat sota el moviment Emaús, conformat per sis reivindicacions principals:

1. Acollir persones en posicions vulnerables.
2. Promoure activitats econòmiques respectuoses i sostenibles.
3. Prioritzar als actors de la economia social i solidària.
4. Garantir els drets fonamentals i promoure el bé comú.

¹ INE, 2022.

² Sistema Col·lectiu de Responsabilitat Ampliada del Productor.

5. Assegurar una educació universal i transversal.
6. Lluitar contra les desigualtats i garantir l'accés de forma equitativa

Figura 1. Mapa de les mancomunitats de Navarra on opera Traperos de Emaús. Font: Traperos de Emaús, 2023

El centre logístic i d'operacions o **CPR (Centre de Preparació per a la Reutilització)** de Traperos de Emaús es troba al municipi de Berriozar (municipi contigu a la ciutat de Pamplona). Quan un objecte arriba al centre es realitzen un seguit de tasques per preparar-lo per la seva reutilització i donar-li una segona vida. En cas que no sigui possible, es prepara l'objecte per al seu reciclatge. Concretament, les tasques de prevenció i preparació per la reutilització que es realitzen dins l'entitat són les següents:

1. PREVENCIÓN
PREBENTZIOA

2. RECOGIDA
BILKETA

ACTUALMENTE REALIZAMOS:

- * Recogida domiciliaria
- * Recogida en puntos limpios
- * Recogida en establecimientos
- * Recogida en contenedores

3. PREPARACIÓN
PRESTAKETA

4. VENTA
SALMENTA

Figura 2. Esquema general dels passos a seguir dins el col·lectiu de Traperos de Emaús. Font: Traperos de Emaús, 2023.

1. Prevenció de residus a través de la sensibilització ambiental.

Sota la frase "el millor residu és el que no es genera", Traperos de Emaús té en marxa des de l'any 2018 diferents activitats per tractar de sensibilitzar a la ciutadania en l'àmbit de la prevenció de la generació de residus, fomentant el consum i producció de manera responsable. Les activitats dutes a terme són:

- **Taller d'autoreparació "Arréglatelas":** En aquest taller es faciliten les eines i espais per a que qualsevol persona pugui acudir a reparar els seus objectes. També s'ofereix un servei gratuït de lloguer d'eines, on els sol·licitants poden emportar-se un banc d'eines a casa, durant una setmana en servei de préstec per poder reparar objectes espatllats.

Figura 3. Fotografia de l'exterior del taller "Arréglatelas" ofert per Traperos de Emaús. Font: Pàgina web de Traperos de Emaús, 2023.

- **Activitats i tallers a l'Aula taller i audiovisual:** El centre disposa de dos aules on es desenvolupa el Programa de Educació Ambiental de la Mancomunitat de la Comarca de Pamplona. Totes les setmanes es realitzen cursos gratuïts en matèria de prevenció com per exemple aprendre a cuinar amb excedents, tallers de costura i arranjaments, petites reparacions domèstiques, etc.

Figura 4. Taller de costura i arranjaments ofert per Traperos de Emaús de forma gratuïta. Font: Informe interns de Traperos de Emaús, 2023.

- **Visites al centre:** Traperos de Emaús posa a disposició de tota la ciutadania conèixer les instal·lacions on s'efectuen les tasques de la reparació i reutilització d'objectes. En l'actualitat, es realitzen visites per a alumnes de primària, secundària i FP (visites diàries) i públic en general i grups (dissabtes). En aquestes visites es mostra el procés que es segueix, des de la classificació, la preparació per la reutilització i el reciclatge. Al final de la visita es mostra la botiga ("rastro") i un vídeo sobre l'economia circular.

Figura 5. Visita escolar a les instal·lacions de Traperos de Emaús. Font: Informes interns de Traperos de Emaús, 2023.

2. Recollida selectiva.

L'entitat realitza la recollida selectiva d'objectes i materials mitjançant un conveni amb les 16 Mancomunitats i diferents SCRAPs en el cas de fraccions de paper i cartró, vidre i piles. Els diferents tipus de recollida selectiva d'objectes que realitza Traperos de Emaús són:

- Recollida domiciliària
- Recollida en deixalleries
- Recollida en establiments
- Recollida en contenidors

El mètode de recollida més estès és la recollida domiciliària, fet que permet mantenir una relació propera i transparent amb la ciutadania i possibilita una major taxa de recuperació dels residus.

3. Preparació per la reutilització i el reciclatge.

Amb la recuperació dels residus i objectes, Traperos de Emaús trenca amb el cicle "produir-consumir-eliminar", possibilitant que tant objectes com materials tornin al seu cicle de utilitat impulsant així un model d'economia circular.

Durant la preparació per la reutilització i el reciclatge, el personal responsable de reparacions i triatge segueix els següents passos:

1. Classificació manual dels objectes en diferents categories:

- Mobiliari
- RAEE (residus d'aparells elèctrics i electrònics)
- Tèxtil i calçat

- Llibres i “titos” ³ : Dins d'aquesta categoria s'inclouen vaixelles, joguines, quadres, equipatge, recipients i utensilis de cuina.

2. Preparació per la reutilització: Comprovació del funcionament i funcionalitat, neteja i reparació de objectes o parts d'aquests malmesos.

3. Preparació per al reciclatge: En cas que els objectes no puguin ser reparats, es separen i classifiquen les peces i materials que conformen l'objecte per possibilitar la seva reutilització com a peces de recanvi o matèria prima.

A través de la recollida selectiva, així com la separació i reparació que es duu a terme dins el CPR (Centre de Preparació per la Reutilització) es poden assolir valors superiors al 80% pel que fa a objectes i materials recuperats (Traperos de Emaús, 2022).

La tipologia d'objectes i materials recollits segons el tipus de recollida són els següents:

Tipologia	Tipus de recollida	Descripció
Mobiliari	Recollida domiciliària Recollida a deixalleries	A les botigues de segona mà es posa en venda tot tipus de mobles en bon estat (cadires, taules, armaris, etc.) La fusta i metalls dels mobles en mal estat es separen per al seu reciclatge.
RAEE (Residus d'aparells elèctrics i electrònics)	Recollida domiciliària Recollida a deixalleries	Són els residus més complexes de tractar, ja que tenen molts elements contaminants (metalls pesants), però alhora tenen molts components reciclables. Els RAEEs en bon estat i funcionals es posen a la venda, mentre que els aparells que no funcionen són separats per al reciclatge dels seus materials.

³ **Titos:** Traperos de Emaús defineix els “titos” com a tot tipus d'objectes que trobem a la llar que no es poden classificar en les altres categories (mobiliari, RAEE, tèxtil i calçat, llibres). Dins aquest grup torbem els utensilis de cuina, joguines, quadres, equipatge i maletes, recipients i objectes de decoració de la llar.

Tipologia	Tipus de recollida	Descripció
Tèxtil i calçat	Recollida de contenidors Recollida a domicilis Recollida a deixalleries	Engloba tot tipus de teixit tèxtil i calçat, ja sigui roba de vestir o roba de la llar. La roba en bon estat es ven a les botigues de segona mà, mentre que la roba no apta per la seva venda es talla i recicla en draps de neteja.
“Titos” i llibres	Recollida a domicilis Recollida a deixalleries	Els objectes de la llar o “titos” així com els llibres en bon estat són el producte estrella de les botigues de segona mà. Els objectes i llibres trencats són separats per ser reciclats.

Figura 6. Taula resum sobre la tipologia d'objectes i materials que recullen i reparen Traperos de Emaús. Font: elaboració pròpia i Traperos de Emaús. 2023

4. Venda. Una segona oportunitat.

Els objectes que han pogut ser reparats i/o es troben en les condicions suficients per poder ser reutilitzats de nou, es traslladen a les botigues de segona mà de Traperos de Emaús.

L'entitat disposa de d'un total de set botigues repartides per tota la Comunitat Foral de Navarra:

Botiga	Ubicació	Horaris	Comentaris
Berriozar	Avda. Gipuzkoa 11, 31013 Berriozar	Dimarts a divendres de 16:30 a 19:30. Dissabtes de 10:30 a 19:30.	Espai de 1.500 metres quadrats annex al CPR (Centre de Preparació a la Reutilització).
Artika	C/ Artica 32, 31014 Pamplona	Dilluns a divendres de 10:00 a 13:30 y de 16:30 a 19:30. Dissabtes de 10:00 a 13:30.	Gran varietat d'objectes de tot tipus

Gayarre	C/ Julián Gayarre 4-6, 31005 Pamplona	Dilluns a divendres de 10:00 a 13:30 y de 16:30 a 19:30. Dissabtes de 10:00 a 13:30.	Botiga ubicada al centre de Pamplona, especialitzada en roba, calçat, llibres, joguines i "titos".
Triki Traku	C/ Río Arga 36-38, 31014 Pamplona	Dilluns a divendres de 10:00 a 13:30 y de 16:30 a 19:30. Dissabtes de 10:00 a 13:30.	Botiga amb selecció especial de roba i calçat.
Burlada	C/ Merindad de Sangüesa 6, 31600 Burlada	Dilluns a divendres de 10:00 a 13:30 y de 16:30 a 19:30. Dissabtes de 10:00 a 13:30.	Botiga cèntrica al municipi de Burlada, especialitzada en roba i calçat de tot tipus.
Estella	Avda. Yerri 33, 31200 Estella	Dilluns a divendres de 10:00 a 13:30 y de 16:30 a 19:30. Dissabtes de 10:00 a 13:30.	Espai amb decoració "vintage" on es pot trobar tot tipus de roba, calçat, llibres, joguines i mobles.
Tudela	C/ Miguel Eza 12, 31500 Tudela	Dilluns a divendres de 10:00 a 13:30 y de 16:30 a 19:30. Dissabtes de 10:00 a 13:30.	Gran varietat de roba i calçat a la ciutat de Tudela.

Figura 7. Botigues de segona mà de Traperos de Emaús on venen els objectes reparats i en bon estat. Font: elaboració pròpia i Traperos de Emaús. 2023

En aquest context, el preu dels objectes es delimita segons diferents paràmetres:

- En el cas de la roba i tèxtils, les peces de marques comercials tenen un preu intern definit, mentre que altres tèxtils sense marca tenen un preu tancat (pantalons a 2€, samarretes a 1€).
- Els RAEE, en cas que puguin ser reparats i susceptibles de ser venuts, presenten intervals de preus fixats per part del personal tècnic; en la majoria de casos es tracta del 50% del preu del mercat de l'aparell en qüestió.

- El mobiliari, llibres i “titos” presenten un estàndard econòmic fixat per part de l'entitat. Alguns exemples són:
 - El mobiliari presenta preus fixats per les seves característiques (mida, material, estat). Per exemple, un sofà té un preu variable segons les seves places, on 1 plaça són 50€, 2 places 100€ i 3 places 150€.
 - Els llibres presenten un preu de 3€ per unitat.
 - Els “titos” o objectes de la llar presenten un preu tancat segons l'estat, composició i mida: una vaixela completa té un preu de 20€, les joguines de petita mida 7€ i les joguines de gran mida 15€.
- Per últim, els objectes categoritzats com “vintage” o de col·leccionisme tenen una taxació econòmica individual per cada objecte i per cada comprador.

A través de la venda dels objectes reparats i en bon estat de les diferents botigues s'ingressen fons econòmics que van destinats principalment al sou de les persones treballadores, així com al manteniment de les instal·lacions, infraestructures, i eines i maquinària (eines presents dins el CPR i flota de vehicles per a fer la recollida).

Els objectes que finalment no es venen en una botiga es van rotant entre les set botigues de les quals disposa el col·lectiu; en cas que no sigui venut, l'objecte passarà a reciclar-se.

Resultats

Les dades obtingudes de la recollida per l'any 2022 mostren com el mobiliari, RAEEs i tèxtil i calçat presenten més del 80% d'objectes recollits als domicilis, deixalleries i contenidors.

Más de 13.058.060 kg anuales

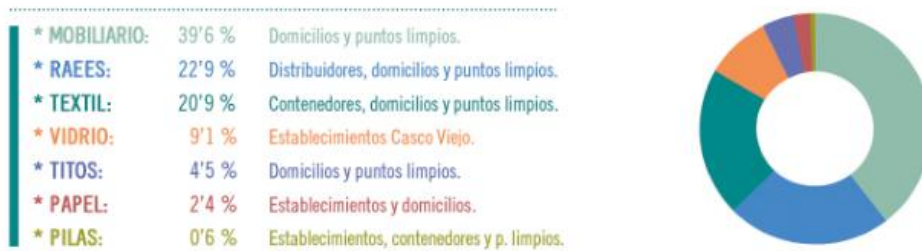

Figura 8. Resultats de la recollida selectiva de l'any 2022 per part de Traperos de Emaús. Font: Memòria Anual de Traperos de Emaús 2022. 2022

Figura 9. Resultats de la recuperació i reciclatge de l'any 2022 per part de Traperos de Emaús. Font: Memòria Anual de Traperos de Emaús 2022. 2022

Els resultats obtinguts per l'any 2022 s'obtenen en diferents valors:

- Recollida total: Contempla la suma de la fracció recuperada i la fracció no recuperada
- Fracció recuperada:
 - Reutilitzat: Objectes que han pogut ser arreglats i/o tractats per poder a tornar a ser fer servits. Aquests objectes estaran disponibles a les botigues de segona mà.

- Reciclat: Objectes que han pogut ser separat per peces, ja sigui per vendre-les com a parts de recanvi o per la separació de materials per al posterior reciclatge.
- Fracció no recuperada:
 - **Rebuig:** Objectes que no presenten les condicions suficients per poder ser reutilitzats o reciclats, directament passen a la fracció resta per ser tractats com a residu.

Els valors obtinguts per les fraccions recuperades i no recuperades per tipologia d'objecte a l'any 2022 són:

Tipologia	Recollida total	Fracció recuperada		Fracció no recuperada
		Reutilitzat	Reciclat	Rebuig
Mobiliari	5.176.265 kg	274.342,05 kg	3.664.795,62 kg	1.237.127,34 kg
RAEE	3.009.229 kg	87.267,64 kg	2.894.878,30 kg	27.083,06 kg
Tèxtil i calçat	2.743.874 kg	622.859,40 kg	1.514.618,45 kg	606.396,15 kg
"Titos" i llibres	590.113 kg	129.824,86 kg	280.893,79 kg	179.394,35 kg

Figura 10. Taula sobre els resultats obtinguts de la recollida selectiva l'any 2022 per part de Traperos de Emaús. Font: elaboració pròpia a partir de dades extretes de la pàgina web de Traperos de Emaús, 2023.

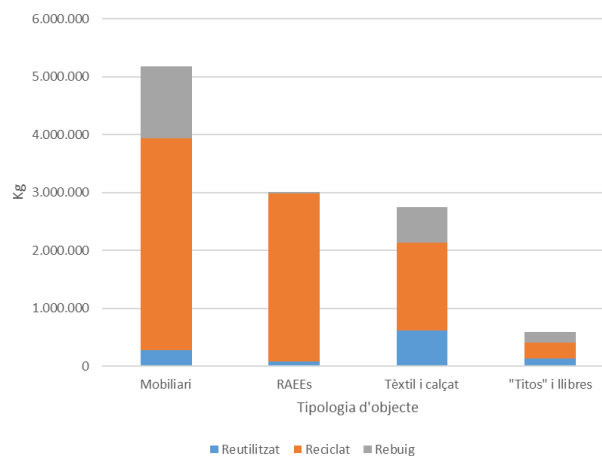

Figura 11. Gràfic de barres sobre les fraccions recuperades i no recuperades per tipologia d'objectes. Font: Elaboració pròpia a partir de dades de Traperos de Emaús, 2023.

Els valors d'anys anteriors sobre els valors de recollida total d'objectes per cada tipologia queden definits en la següent taula:

Tipologia	2018	2019	2020	2021	2022
Mobiliari	4.421.784 kg	4.334.600 kg	4.531.713 kg	4.994.689 kg	5.176.265 kg
RAEE	2.886.094 kg	2.961.667 kg	3.095.900 kg	3.145.477 kg	3.009.229 kg
Tèxtil i calçat	1.924.297 kg	2.048.512 kg	2.395.511 kg	2.725.704 kg	2.743.874 kg
"Titos" i llibres	439.518 kg	493.283 kg	418.050 kg	574.562 kg	590.113 kg

Figura 12. Taula comparativa de xifres de recollida selectiva durant els anys. Font: Elaboració pròpia a partir d'informació extreta de la pàgina web de Traperos de Emaús. 2023.

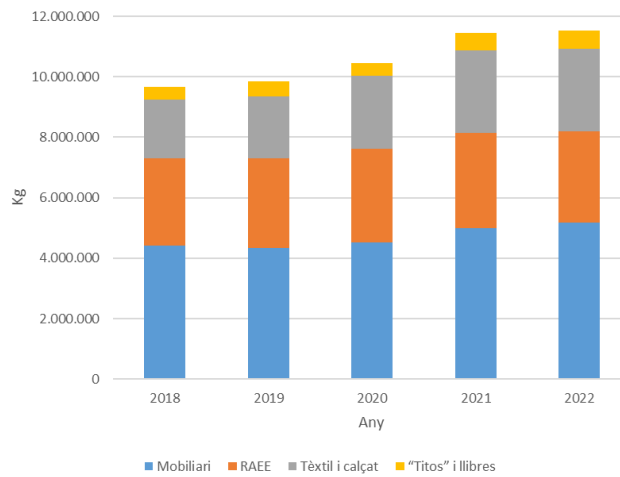

Figura 13. Gràfic de barres sobre valors de recollida de les diferents tipologies d'objectes, en kg durant els anys. Font: Elaboració pròpia a partir de valors extrets de la pàgina web de Traperos de Emaús. 2023.

En general s'observa una tendència positiva o de manteniment de valors de recollida, destacant-ne el cas de mobiliari i tèxtil i calçat, tenint un augment considerable en la seva recollida.

Les dades obtingudes del taller d'autoreparació "Arréglatelas" per l'any 2022 han sigut un total de 2.273 reparacions categoritzades de la següent manera:

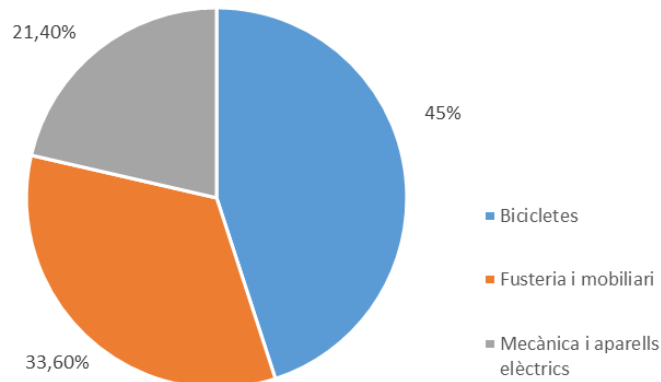

Figura 14. Gràfic circular sobre la tipologia de reparacions del taller d'autoreparació "Arréglatelas" per l'any 2022. Font: Elaboració pròpia a partir de dades proporcionades per Traperos de Emaús, 2023.

El taller d'autoreparació "Arréglatelas" presenta una tendència a arreglar aparells amb components electrònics, elèctrics o mecànics, que poden presentar un alt cost la compra de nous objectes o peces de recanvi. Dins el taller d'autoreparació s'arreglen diferents tipus d'objectes:

- Bicicletes: les parts que es reparen són les que més ús presenten en una bicicleta: rodes, manillars, cadenes i plats, seient.
- Fusteria i mobiliari: objectes fets de fusta que presenten desperfectes com taques, cops o parts a canviar. El mobiliari pot presentar desperfectes d'ús que poden ser arreglats mitjançant la neteja i tractament de les peces malmeses.
- Mecànica i aparells electrònics: inclou la reparació d'electrodomèstics de la llar i les seves parts, així com aparells elèctrics (mecanismes de rentadora, parts d'un frigorífic, parts i peces d'aparells de cuina, làmpades, assecadors del cabell, raspalls de dents elèctrics) i components elèctrics (botons, cablejat o altres components interns).

Les dades obtingudes en la recollida selectiva mostren la gran funció i tasca que realitza l'entitat en el territori de la Comunitat Foral de Navarra. No obstant, diferents incidències s'han observat durant tot el procés de prevenció, recollida, preparació i venda:

- Durant la prevenció, s'han donat casos que la gent no porta l'objecte que vol reparar, pensant-se que es tracta d'un taller d'aprenentatge per reparar objectes i no una reparació in situ. Per altra part, s'han detectat casos de no assistència a tallers amb preinscripció prèvia.
- En la recollida, tenint present que durant l'any 2022 es van fer més de 50.000 recollides, van sorgir diferents incidents: la ciutadania no hi era a casa per efectuar la recollida o bé, s'entregaven altres objectes que no estaven registrats prèviament al formulari web.
- La venda en botigues pot presentar alguns inconvenients: objectes que no es venen, peces o objectes que no són útils de forma individual o problemes puntuals amb taxació d'objectes.

Bibliografia d'interès

- Traperos de Emaús. Memoria Anual 2022. <https://www.emausnavarra.org/detalle-documentos.html#memoriaanual2022>
- Traperos de Emaús. ¿Quiénes somos? 2023. <https://www.emausnavarra.org/quienes-somos.html>
- Mancoeduca. Educación Ambiental en Navarra. 2022. https://www.mancoeduca.com/index.php/actividades?in=traperos&field_tax_tema_target_id=All&field_tax_idiomas_target_id=All&term_node_tid_depth=All&field_tax_modalidad_target_id=All&field_tax_materia_target_id=All

Més informació

Amaia Olaveri

Comunicación Traperos de Emaús

comunicacion@emausnavarra.org

